

152 mm polní houfnice vzor. 1910 (152-мм полевая гаубица образца 1910 г.)

Karel LUDVÍK, jednota ČSOL „mjr. i. m. Václava Vokurky“ Boletice.

Po skončení Rusko – japonské války ruské Ministerstvo obrany vypsalo konkurs na novou 152 mm polní houfnici.

Zkušební vzor dodal francouzský koncern Schneider na Hlavní dělostřelecký polygon v polovině roku 1909. V době od 9. srpna do 10. prosince 1909 proběhly zkoušky a v následujícím roce bylo toto dělo přijato do výzbroje ruské Imperiální armády jako 152 mm polní houfnice vzor 1910¹.

21. srpna 1910 ruská Hlavní správa dělostřelectva zadala Putilovskému závodu² v Petrohradě zakázku na výrobu 180 ks 152 mm houfnic vzor. 1910. Přijímací zkoušky první série v březnu 1911 sice ukázaly, že „putilovské“ houfnice jsou o 90 kg těžší, než „Schneiderův“ vzor, avšak Hlavní správa dělostřelectva tento fakt akceptovala. Zakázka byla splněna v roce 1913. Dalších 200 ks bylo objednáno v roce 1915 s termínem dodání do konce roku 1917.

Zakázku na výrobu 60 ks obdržela v červenci 1917 také Permská dělovka³, která z toho do konce roku 1914 dodala 24 ks. K listopadu 1915 bylo dodáno dalších 57 houfnic a 55 lafet. Tři houfnice a pět lafet zůstalo v dělovce. Další zakázka na 150 houfnic byla zadána v březnu 1915 a do ledna 1917 bylo dodáno do armády 137 ks a 140 lafet.

K 20. červenci 1914 ruská armády disponovala 164 kusy 152 mm houfnic vz. 1910 a dalších 9 ks se nacházelo v mobilizačních skladech.

V souladu s tzv. Velkým programem přijatým v roce 1910 měl být v sestavě každého armádního sboru Ruské armády jeden divizion⁴ těžkého dělostřelectva s třemi čtyřdělovými bateriemi. První dvě měly být vyzbrojeny 107 mm kanónem a třetí baterie 152 mm houfnicemi. K 15. červenci 1917 se na všech frontách nacházelo 242 ks houfnic.

V Československém vojsku na Rusi vždy dvě 152 mm polní houfnice vz. 1910 tvořily výzbroj druhých baterií třech divizionů těžkého dělostřelectva⁵.

Po skončení Občanské války 152 mm houfnice vz. 1910 převzala Rudá armáda, která jich ve své výzbroji k 1. říjnu 1936 evidovala ještě 96. V tomto roce v permské dělovce označovaném nově jako Závod 172 proběhla jejich modernizace, spočívající v prodloužení nábojové komory převrtáním do drážkované části hlavně. Po této úpravě byly zařazeny do výzbroje jako 152 mm houfnice vzor 1910/37 a v řadách sovětského dělostřelectva sloužily až do konce Velké vlastenecké války.

Ocelová hlaveň houfnice, dlouhá 1 829 mm (12 ráží) se skládala z duše s proměnným drážkováním

¹ Po vypuknutí 1. světové války francouzská armáda tuto houfnici přijala v ráži 155 mm do své výzbroje jako „Canon de 155 C. S. modèle 1917 Schneider“.

² Kronštadské slévárny (Кронштадтский чугунолитейный завод). Založeny 28. 02.1801 carem Pavlem I. Po převzetí N. I. Putilovem nesly slévárny od 1. 11.1848 název Putilovský závod (Путиловский завод). Dnes „Kirovský závod“ a. s. (Открытое Акционерное Общество „Кировский завод“).

³ Permské dělové závody (Permskije pušечные заводы) od roku 1871 do roku 1917.

Původně měděná huť, v roce 1876 zde byla uvedena do provozu první martinská huť na Urale.

⁴ Dobový název dělostřelecké jednotky, dne odpovídající dělostřeleckému oddílu.

⁵ Hlavní sílu Čsl. vojska na Rusi tvořily tři pěší divize, v jejichž sestavě bylo zařazeno vždy po jednom pluku lehkého dělostřelectva a jednom divizionu těžkého dělostřelectva.

(36 drážek), za tepla nasazeného dvoudílného pláště a horizontálního šroubového závěru. Hlaveň byla s kolébkou spojena dvěma vodícími můstky.

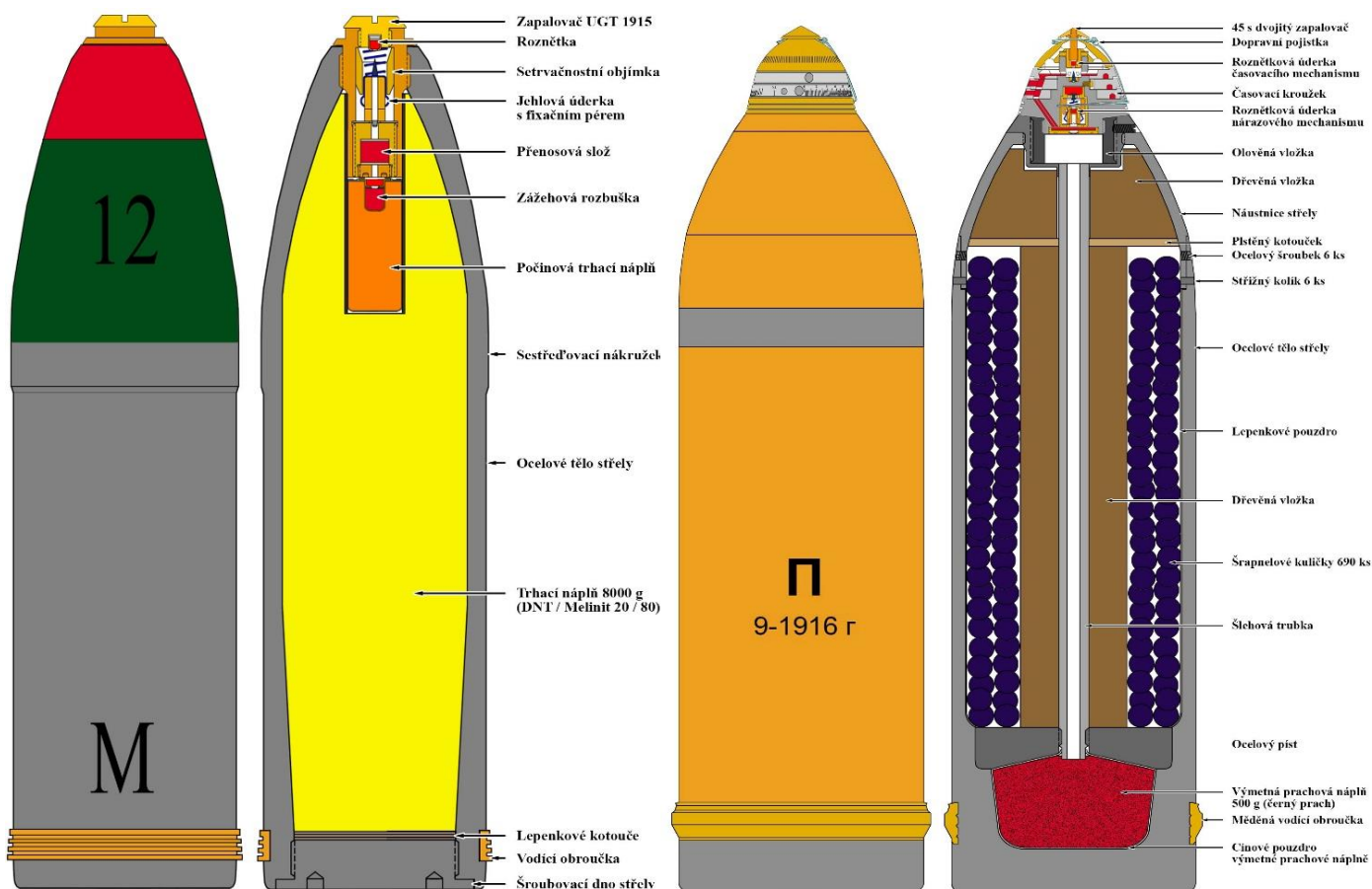
Brzdovratné zařízení se skládalo z vřetenové hydraulické brzdy a pneumatického vratníku, uložených v žlabové kolébce pod hlavní.

Houfnice používala chobotovou lafetu s otočnou horní částí. Její šroubový pivotový mechanismus s jednou zubatkou umožňoval stranový odměr hlavně v celkovém rozsahu 6°. Náměrový mechanismus s dvěma zubatkami dovoľoval udělit hlavní náměr v rozsahu - 1° až + 42°. Obsluha houfnice byla chráněna ocelovým štítem.

Pro přepravu houfnice byla předpokládána hipotrakce desetispřežím. Hipotrakce vyžadovala použití kolesny. Houfnice dosahovala poměrně dlouhého dostřelu, který však byl vykoupen vysokou hmotností zbraně. Proto byly odkázány pouze na dobré silnice, ale i na nich dosahovaly jen nízké pochodové rychlosti.

Houfnice ke střelbě používala dělenou munici s trhavými a šrapnelovými střelami a nábojkami se čtyřmi přeměnnými a jednou plnou prachovou náplní. Maximální dostřel 41 kg těžké trhavé střely činil 7 767 m.

152 mm trhavá střela, dlouhá 4 ráže.

152 mm šrapnelová střela.

Prameny a literatura:

Rozkaz Československému vojsku na Rusi číslo 10. st. Čeljabinsk 1. 2. 1919.

Kapesní kalendář Čs. vojska na rok 1920. Irkutsk 1919.

Svičební řád pro polní dělostřelectvo Československého vojska na Rusi. Irkutsk 1919.

С. Будаевский: Краткий учебник артиллерии. Петроград 1917

В. Шунков, А. Спектор, А. Мерников: Русская армия в Первой мировой войне (1914-1918). Полная энциклопедия. Москва 2014

<http://ww1.milua.org/R152hovitzer10.htm>